

W:

COLLECTIEPLAN MUSEUM W

2024-2030

Foto op de cover: Arjan Schmitz

Inhoud

Inleiding	4
1 Collectie	6
2 Herkomst en geschiedenis van de collectie	9
3 Collectieprofiel en collectiewaardering	24
4 Collectiebeheer en -behoud	30
5 Verzamelen en ontzamelen	34
6 Gebruik van de collectie	44
7 Bruiklenen	56

Samenvatting

Dit collectieplan beschrijft de samenstelling van de totale collectie van Museum W (hoofdstuk 1), en beschrijft hoe de collectie tot stand is gekomen (hoofdstuk 2). Daarna wordt het specifieke profiel van de Weerter collectie beschreven en hoe deze zich verhoudt tot andere, vergelijkbare collecties in binnen en buitenland. Het geeft daarmee de unieke positie van de collectie van Museum W weer (hoofdstuk 3). Het collectieplan gaat vervolgens in op hoe de collectie in de toekomst beheerd, bewaard, geregistreerd en gerestaureerd moet worden (hoofdstuk 4). Het geeft criteria voor de verwerving en afstoting van collectie stukken (hoofdstuk 5). Het volgende deel gaat over het gebruik van de collectie binnen de huidige, nieuwe presentatie en over onderzoek naar de collectie. (hoofdstuk 6). Tot slot wordt ingegaan op de bruiklenen van en aan het museum (Hoofdstuk 7).

Het collectieplan geeft het bestuur, gemeenteraad en alle geïnteresseerden inzicht in alle aspecten betreffende de collectie en is het document dat richting geeft aan het handelen van de conservator.

Het collectieplan is een nadere uitwerking van een deel van de algemene museumvisie en wordt vastgesteld door het bestuur (college van b & w).

Inleiding

Wat is een museum? Tijdens de International Council Of Museums (ICOM) General Conference in Praag (2022) is de nieuwe internationale museumdefinitie door de internationale museumgemeenschap met overweldigende meerderheid (92%) aangenomen. ICOM Nederland steunt de definitie; een belangrijke graadmeter voor wat een museum is en wat het museum betekent voor de maatschappij.

*'A museum is a not-for-profit, permanent institution in the service of society that researches, collects, conserves, interprets and exhibits tangible and intangible heritage. Open to the public, accessible and inclusive, museums foster diversity and sustainability. They operate and communicate ethically, professionally and with the participation of communities, offering varied experiences for education, enjoyment, reflection and knowledge sharing.'*¹

Basis van ieder museum is de collectie. Een verzameling voorwerpen die een samenhangend geheel vormt en belangrijke facetten van de geschiedenis van de mensheid bewaart en toont. Vanwege het imminente belang van de collectie is het noodzakelijk het collectiebeleid goed vast te leggen en iedere 4-6 jaar te evalueren en zo nodig bij te stellen. Het laatste collectieplan, deel van de integrale museumnota, verscheen in 2004. Met de vaststelling van een nieuwe visie in 2017, de renovatie, restauratie en compleet nieuwe herinrichting van het museum, is de een nieuw collectiebeleid, vastgelegd in een zogenaamd collectieplan, noodzakelijk geworden. Dit collectieplan is daarmee een nadere uitwerking van de missie en visie en het nieuwe beleidsplan van het museum.

Missie

Museum W is een huis vol verhalen, met als fundament de rijke regionale en religieuze collectie en de waardevolle kennis daarover. Het museum wil laten zien hoe de mens in verleden en heden invulling geeft aan tijdloze menselijke levensthema's. Aan de hand van de kernvragen 'Wie Wat Waar Waarom Wanneer' neemt Museum W je mee om te ontdekken hoe de mens zijn identiteit vormt en zin geeft aan het bestaan.

Visie

*Museum W **omarmt** het publiek, het is een plek waar de menselijke maat centraal staat, waar alles draait om de bezoeker, de partner, de gast. Kwaliteit staat daarbij voorop, in de getoonde objecten, de presentatie, het contact met elkaar en in de verhalen die we delen.*

*Museum W **verbindt** zich met haar publiek en partners in het stedelijk weefsel. Dit door tentoonstellingen te realiseren binnen en buiten het museum, door educatieve projecten en samenwerkingsverbanden.*

¹ De Nederlandse vertaling wordt eind 2023 verwacht.

Museum W **verwelkomt** je en laat je aan de hand van levensthema's zien waarom je bent wie je bent. Je ontdekt hoe jij als mens, maar ook de mensheid als geheel, wordt gevormd en geleefd. Aan de hand van thema's op ieders levenspad toont Museum W wat een mens tot Mens maakt. Tegelijkertijd wordt ook de geschiedenis van Weert beleefbaar.

Museum W **prikkelt** je om na te denken over de Wie Wat Waar Waarom Wanneer vragen. Je ontdekt wat -- bewust of onbewust -- op jou van invloed is, wat je vormt tijdens je levenspad van wieg tot graf. Het museum geeft geen antwoorden, maar toont zonder oordeel.

Wie Museum W heeft meegemaakt, voelt zich geïnformeerd, gesterkt, geïnspireerd. Begrijpt de wereld beter, weet meer van Weert, heeft zichzelf beter leren kennen.

Dit collectieplan is geschreven door drs. John van Cauteren, conservator/coördinator van museum W, besproken in het museumteam en meegelezen door Sandra Welters, adviseur collectie & publiek van het Huis voor de Kunsten Limburg.

De nar, miniatuur uit het Psalterium van Venray, Zuidelijke Nederlanden, 15^e eeuw.
Langdurig bruikleen orde minderbroeders franciscanen Nederland.
Foto John van Cauteren

1 Collectie

De collectie van een museum is de bron van waaruit alle activiteiten die een museum ontplooit voor zijn publieksgroepen hun oorsprong vinden. De collectie heeft intrinsieke waarden: kunst- en cultuurhistorische, financiële, als bron voor studie en kennisvermeerdering, zeldzaamheidswaarde en presentatiewaarde. Het museum beheert een collectie die deels eigendom is van de gemeente Weert en deels in bruikleen is van instellingen en particulieren. De collectie omvat ruim 15.000 nummers en bestaat globaal uit twee kerncollecties:

- 1 regionale geschiedenis inclusief moderne regionale kunst
- 2 religieuze kunst, specifiek franciscaans en Limburgs, spiritueel/maatschappelijk geïnspireerde moderne kunst

Binnen die totale collectie zijn een aantal belangrijke deelcollecties te onderscheiden:

- 1 Archeologie, van steentijd tot middeleeuwen. Top- en sleutelstukken zijn de vuurstenen bijlen, urnen uit de late brons en vroege ijzertijd en romeins bronzen vaatwerk.
- 2 Agrarische geschiedenis, ambachten en volkskunde, objecten uit de 19^e eeuw en ouder.
- 3 Stadsgeschiedenis, het oude bezit van de stad, aangevuld met bezittingen van de schuttersgilden, stukken uit franciscaans bezit, lokaal verenigingsleven, 19^e -20^e eeuw. Topstukken hier zijn de 4 stadskannen uit de 16^e eeuw, het schutterszilver en andere schuttersattributen.
- 4 Oude Nederlandse Religieuze kunst (schilderkunst, beeldhouwkunst, met sterke kernen rond middeleeuwse sculptuur, 17^e-18^e eeuwse schilder- en beeldhouwkunst). De lijst met topstukken uit deze kerncollectie is lang. Hiertoe behoren in ieder geval de oudste kerststal uit Noord west Europa, de franciscuszuil, de schilderijen van Jacob de Wit, de Maria met kind van Orley en P. de Grebber etc.
- 5 Kunstnijverheid (edel en niet edel metaal, textiel, glas, ceramiek, meubels, met als sterke kernen religieus zilverwerk 17^e - 20^e eeuw, met name uit de Kunstwerkplaatsen Esser, religieus textiel 15^e-20 eeuw met een reeks aan topstukken.)
- 6 Religieuze en andere gebruiksvoorwerpen, met name afkomstig uit kloosters uit Weert (Minderbroeders, Birginitessen en Ursulinen), boeken en middeleeuwse

handschriften. De collectie middeleeuwse handschriften, uit franciscaans bezit in het museum is de grootste collectie in Limburg.²

7 Moderne kunst, schilderkunst, tekeningen, grafiek, fotografie, beelden (merendeels afkomstig van de twee oude verzamelgebieden regionale en spirituele kunst). Deze collectie is relatief klein van omvang maar hoogwaardig van kwaliteit. Topstukken zijn werken Jan Dibbets, Gijs Frieling, de Maria Magdalena van Desirée Tonnaer,

Aangezien de nieuwe presentatie van Museum W is samengesteld met de gehele collectie voor ogen en vooral rekening houdend met de sterke deelcollecties daaruit, slaat het profiel van de verzameling goed aan bij het profiel van het museum. Er is vooral geput uit de deelcollecties 1, 3, 4, 5, en 7.

Het is daarom voor de hand liggend om in een Weerter museum in ieder geval deze twee kerncollecties als basiscollectie te koesteren. De eerste kerncollectie en de deelcollectie Limburgse religieuze kunst is grotendeels eigendom van de gemeente Weert, de tweede is grotendeels in bruikleen: van de franciscanen, parochies en andere ordes en verder van musea en particuliere eigenaren. Vanwege het nieuwe presentatieprofiel van het museum is de collectie 'spirituele tendensen' in de hedendaagse kunst steeds belangrijker geworden en mede beeldbepalend voor de vernieuwde vaste- en wisselpresentaties in de voormalige raadzaal. De collectie 'spirituele tendensen' is geheel eigendom van de gemeente Weert.

Beide kerncollecties hebben een sterke (cultuur)historische band met Weert. Ze zijn onderling sterk met elkaar verbonden en soms zelfs helemaal met elkaar verweven, omdat de stad Weert en de minderbroeders franciscanen in Weert (en Noord- en Zuid Nederland) meer dan 550 jaar geschiedenis met elkaar delen. Belangrijke thema's in de Weerter geschiedenis zijn nauw verbonden met de minderbroeders, zoals de familie van Horne (Heren van weert en stichters van het klooster in Weert en deels daar begraven), de Hervorming onder Philips van Montmorency, de grenspositie en de Franse en de Belgische tijd, de tweede Wereldoorlog etc. Ook de collectie Esser-Werz heeft banden met de franciscanen: deze waren immers met vele priesterwijdingen in Weert en statiekerken en kloosters door heel Nederland verreweg de grootste opdrachtgever van het atelier. Via deze belangrijke springplank kon het Weerter atelier een zeer uitgebreide klantenkring in Nederland en België opbouwen. Veel van deze Esserstukken zijn de afgelopen 30 jaar via de franciscanen weer naar het museum in Weert teruggevloeid.

² *Publications de la Société Historique et Archeologique du Limbourg 2022, p. 225-228.*

2 Herkomst en geschiedenis van de collectie

De beide kerncollecties van het huidige museum vinden hun historische basis in twee voormalige Weerter musea: het provinciaal minderbroedersmuseum en streekmuseum de Aldenborgh.

Provinciaal minderbroedersmuseum 1932-1973

De Franciscaanse kerncollectie vindt zijn oorsprong in het rond 1932 in het Weerter klooster gestichte Provinciaal minderbroeder museum. Tussen 1930 en 1932 bouwde de Franciscaanse minderbroederorde in Nederland naast het aloude klooster van Weert een nieuw provinciaal (hoofdkantoor). Daar ontstond het provinciaal museum van de minderbroeders. Belangrijke kunst- en cultuurhistorische objecten van de Nederlandse orde afkomstig uit heel Nederland werden daar opgevangen en bewaard. Vanaf 1932 komen we in de franciscaanse publicatiereeks *Neerlandia Seraphica* regelmatig aantekeningen tegen over de groeiende collectie van het minderbroedermuseum. Echter, toen het provinciaal in 1973 verhuisde naar Utrecht bleef de museumcollectie in Weert achter en raakte als decoratie verspreid door het Weerter klooster en in het schip van de kloosterkerk. Velen wisten niet eens meer waar de diverse objecten vandaan kwamen en de objecten werden opgenomen als deel van de erfgoedcollectie van het klooster. Een deel werd bewaard in de zogenaamde museumruimte die gevestigd was in de voormalige bibliotheek van het gastenkwartier en werd beheerd door “museumpater” Cyril de Lange ofm. Het was een geordende opslag van met name kleinere objecten, die onder begeleiding van de museumpater door groepen bezocht kon worden.

Streekmuseum de Aldenborgh 1936-1976,

De regionaal historische kerncollectie begon in het jaar 1936 als een bescheiden Stedelijk Museum, in een kamer van het toenmalige stadhuis. Dit museum was bedoeld om Weerter cultureel erfgoed dat verloren dreigde te gaan, voor Weert te bewaren. De tweede wereldoorlog verhinderde dat het museum tot bloei kwam en het duurde tot 1949 voordat deze collectie, onder beheer van de Aldenborgh, de historische kring Weert van het Limburgs Geschiedkundig en Oudheidkundig Genootschap onder de naam Streekmuseum de Aldenborgh in het gemeentehuis van Weert werd opengesteld voor het publiek.

Gemeentemuseum de Tiendschuur 1976-2015

De collectie groeide en verhuisde naar het pand Maasstraat 10 en in 1976 naar de voormalige ambtswoning van de burgemeester van Weert, De Tiendschuur, buiten

Streekmuseum de Aldenborgh, opstelling op de zolder van het gemeentehuis, circa 1950. Foto Gemeentearchief Weert

het centrum gelegen. De collecties groeiden aanvankelijk snel, maar werden na 1990 alleen nog selectief uitgebreid, gericht op het vullen van “gaten” in de collectie. Zo werden bijvoorbeeld Weerter uurwerken en Weerter tin verzameld, werk uit de Kunstwerkplaatsen Esser, archeologische vondsten, en twee werken van de 18^e-19^e eeuwse Weerter kunstschilder Wilhelmus Schaecken verworven. Bijzondere aanwinsten betroffen een grote maquette van het kasteel van Weert, een portret van Philips van Montmorency uit het atelier van Anthonie Mor (bruikleen Kunsthalle Hamburg), zilver van de Weerter edelsmid Petrus van Brussel (aankopen en bruikleen Bonnefantenmuseum Maastricht), een 17^e eeuws handschrift met de genealogie van het huis Horn en de ateliercollectie Esser-Werz (aankoop), een collectie van internationaal belang met ateliermodellen, werktuigen, documenten, tekeningen en werkstukken uit de Kunstwerkplaatsen Esser Weert (1838-2018).

De stadscollectie van Weerter kunstenaars werd vanaf 1990 , mede dankzij provinciale subsidies, opgezet en bevat representatieve werken van o.a. Jean Adams, Jan Tullemans, Gard van Wegberg, Wil Leenders, René van den Broek, Judith Krebbekx, Jo Brunenberg, Theo Derksen, Eloy en Tyllo Werz, Alda

Harrie Martens, olieverf op paneel, 1965

Eloy Werz, schaal, Titanium, zilver, 1991

Judith Kriebex, Z.T. , acryl op doek, 1996

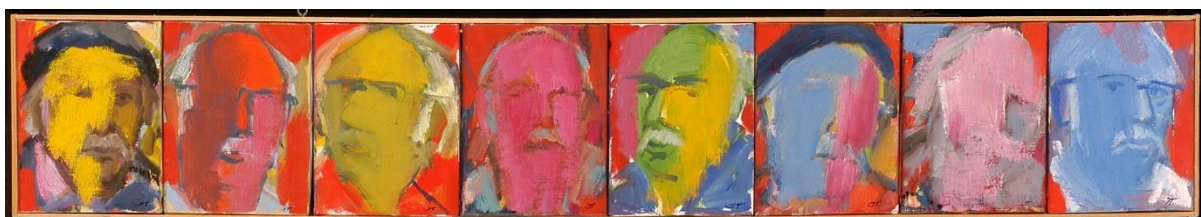
Karel Kurstjens, porselein en kristalglazuur

Alda Brunenberg, Steen, geglaazuurd steengoed

Jan Tulleman, Zorg, olieverf op doek, 2008

Jan Tulleman, acht zelfportretten, olieverf op linnen, 1995

Arte Colder, Transcender III, 2017

Harrie Martens, ontwerp, inkt en penseel op papier, 1958

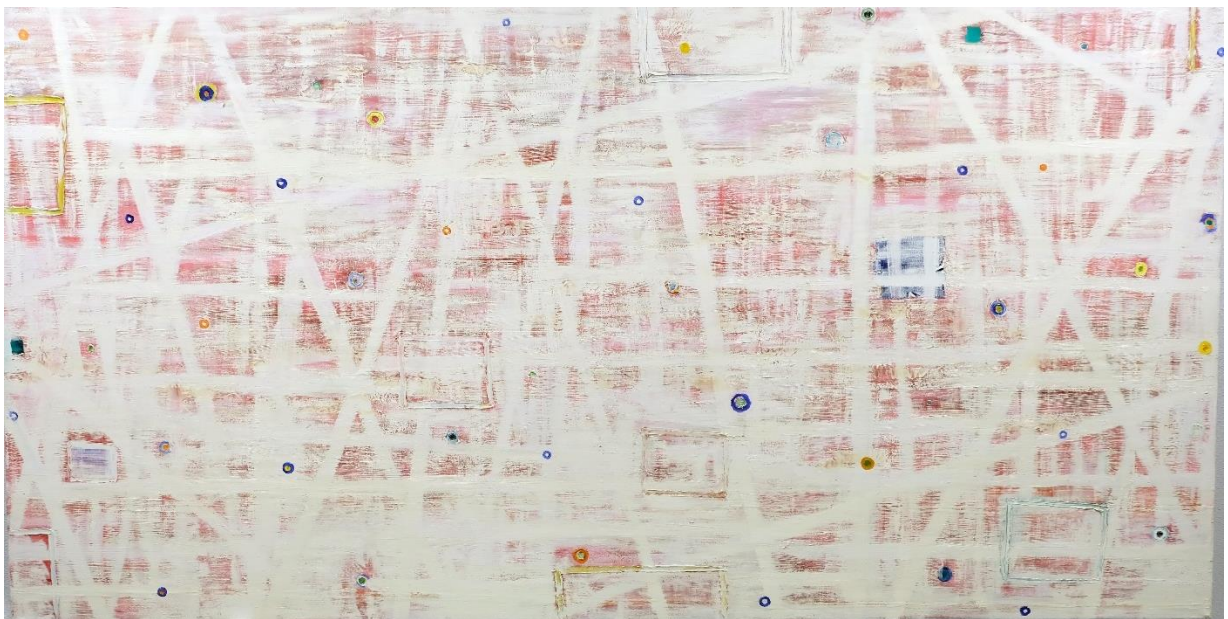
Pierre segers, Polaroid, 1989

Wil leenders, portret van Marie-José Kneepkens, tempera op linnen, 1985

René van den Broek, Goodbye eighties, Bonjour Nineties, tempera op linnen, 1990

Joop Vugs, Z.T. Olieverf op linnen, 1988-89

Jan Dibbets, Cortona, papier, kleurenfoto, inkt en wit potlood, 1990 (schenking van de kunstenaar)

Yvonne Schroeten, Z.T. acryl op linnen,

Ries Linnarts, Z.T. acryl op linnen, 1980

Brunenberg, Ivonne Schroeten, Joop Vugs, Harrie Martens, Karel Kurstjens, Nino Niën, Pierre Segers, Ries Linnartz, Mariëlle van den Bergh, Annemarie Verheyen en Jan Dibbets.

In 2015 werd dit museum voor het publiek gesloten en het gebouw verkocht. De collecties werden grotendeels opgeslagen in depot en voor een klein deel (stadsgeschiedenis) geëxposeerd in het Jacob van Hornemuseum aan de Markt.

Museum de Tiendschuur, opstelling vaste collectie stadsgeschiedenis circa 2000. Foto John van Cauteren

Museum voor Religieuze Kunst Jacob van Horne 1982-2017

Toen in 1979 het oude stadhuis vrij kwam en besloten werd daar een museum van te maken, vormden de bestanden uit het voormalige provinciaal minderbroedermuseum te Weert, bewaard in de museumruimte, de belangrijkste collectieonderdelen. De collectie werd verder aangevuld met bruiklenen van kerken en kapellen uit de regio en diverse particulieren. Zo werd het in 1982 geopende Museum voor Religieuze Kunst Jacob van Horne de opvolger van het Weerter minderbroedermuseum en als zodanig kent het dus wortels die net iets verder in de Weerter historie terug reiken dan het in 1936 gestichte Stedelijk Museum. Gezien de nauwe banden tussen de stichter van dat museum, gemeenteontvanger P. Linssen en enkele in lokale historie geïnteresseerde

minderbroeders in Weert, is het niet onwaarschijnlijk dat Linssen door de aanwezigheid van het minderbroedermuseum in Weert is gestimuleerd om te komen tot de oprichting van het stedelijk museum.

De religieuze verzameling is de afgelopen 30 jaar zeer sterk uitgebreid in aantallen en vooral in kwaliteit. De aanwinsten kwamen soms met vrachtwagens tegelijk binnen, met name toen het klooster in Weert werd verbouwd en geheel ontruimd moest worden. De objecten van hoge museale waarde die door het klooster verspreid waren geraakt, werden in de museumcollectie opgenomen. Maar ook de ontruiming van andere kloosters en vooral pastorieën van voormalige franciscaanse statiekerken in de Randstad leverden soms grote aantallen zeer hoogwaardige museale objecten op. Aangezien de conservator tevens de adviseur is van de franciscaanse erfgoedzorg, konden veelal alle belangrijke stukken voor het museum worden gereserveerd. Bijzondere aanwinsten uit deze periode betreffen diverse schilderijen van Jacob de Wit, Pieter de Grebber, Cornelis Corneliszoon van Haarlem, veel beelden, kerkelijk textiel en zilverwerk uit de 17^e, 18^e en 19^e eeuw, Momenteel wordt ruim 90% van het Nederlandse Franciscaanse kunst- en cultuurbezit door Museum W beheerd en nog steeds worden de A-stukken uit de collectie, wanneer deze “vrij” komen aan de collectie toegevoegd.

Franciscus, Bonaventura en Antonius van Padua, beschilderd lindenhout, 18^e eeuw

Foto David van Cauteren

De minderbroedercollectie werd ook met bijzondere aankopen van unieke stukken door het museum versterkt, zoals de 18^e -eeuwse Franciscus zuil en middeleeuwse

beelden van Franciscus en Antonius van Padua. Het laatste beeld is de oudste afbeelding als sculptuur van deze heilige in de Nederlanden.

Franciscuszuil, vruchthout, Zuidelijke Nederlanden, tweede helft 18^e eeuw. Foto Cor Damhuis

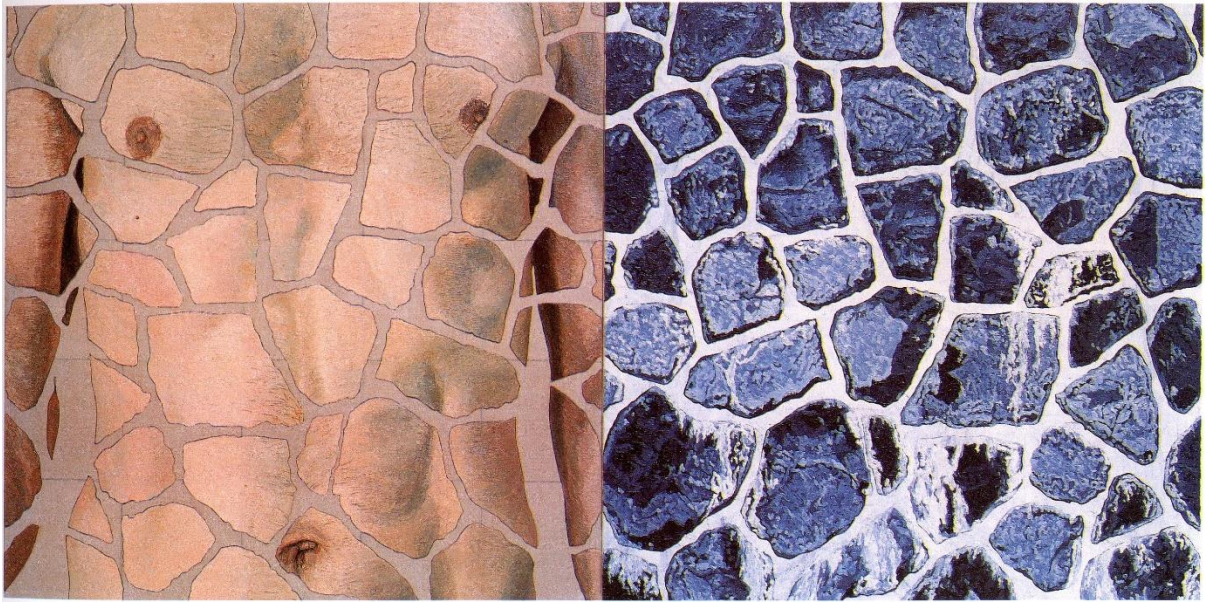
Toegeschreven aan Joes Beyart, Antonius van Padua, gepolychromeerd eikenhout, 15^e eeuw.
Foto Cor Damhuis

De overige religieuze deelcollectie werd de afgelopen 30 jaar vooral door middel van aankopen, bruiklenen en schenkingen verder versterkt. Belangrijke aanwinsten zijn middeleeuwse beelden van onder andere Jan van Steffeswert, de “meester van Elsloo”. Meester Aernt van Zwolle, en de meester van de Maria van Heythuysen. Verder laat middeleeuwse schilderijen uit het Rijksmuseum Amsterdam en museum het Catharijneconvent Utrecht.

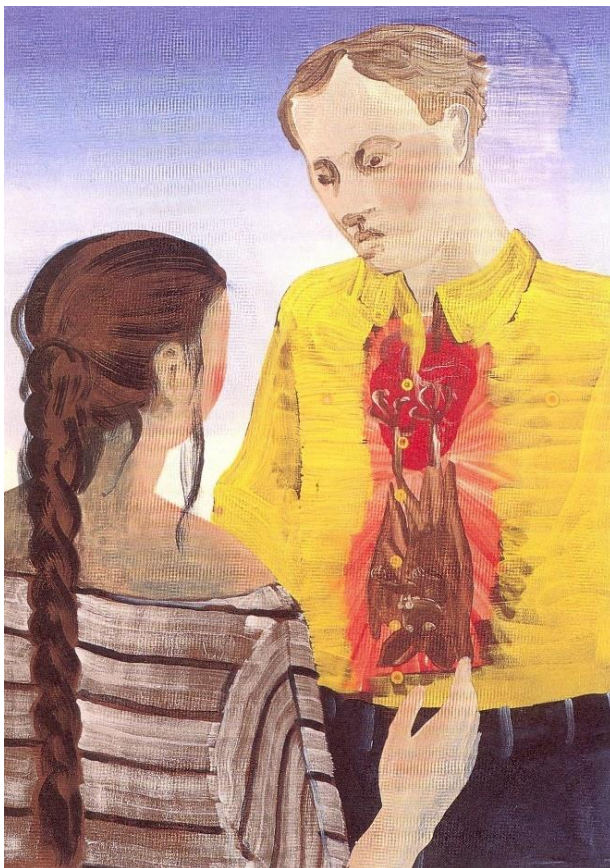

Museum voor Religieuze Kunst Jacob van Horne, opstelling oude kunst circa 2015. Foto John van Cauteren

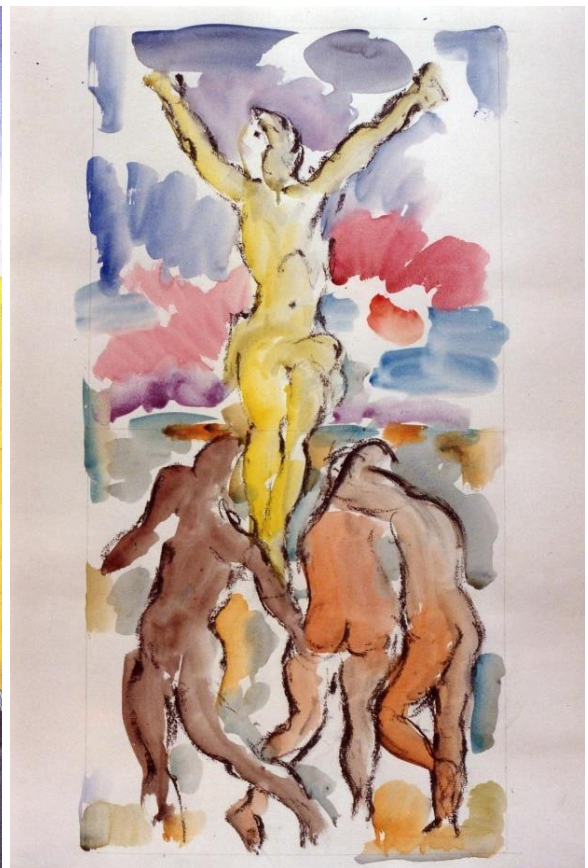
Als moderne toevoeging aan de collectie voornamelijk oude religieuze kunst werd rond 1994 gestart met de aankoop van werk van Nederlandse kunstenaars. In korte tijd werd een kleine, maar kwalitatief hoogwaardige collectie opgebouwd met werk van o.a. Gijs Frieling, Han Schuil, Eli Content, Adam Colton, Fons Haagmans, Frans Franciscus, Marien Schouten, Rob Birza, Hans Daniel Groen, Jan Pieter Muilwijk, Hans de Wit, Flop Vinken, Hans Sleenwenhoek, en anderen. Vanuit de franciscaanse collecties werden hier nog een aantal belangrijke moderne werken afkomstig uit het project “de nieuwe kleren van Franciscus” aan toegevoegd van onder andere, Otto Egberts, Daniel Groen, Rinke Nijburg/ Gerda Ten Thije en Wim Konings. Samen met de stadscollectie van moderne Weerter kunstenaars, die vanaf 1990 is opgebouwd en deel uitmaakt van de kerncollectie regionale historie, vormt deze collectie de belangrijke moderne/ hedendaagse loot aan de collectiestam.

Wim Konings, Studie voor de stigmatisatie van Franciscus IV, olieverf op linnen, 2003

Gijs Frieling Z.T., eitempera op linnen, 1996

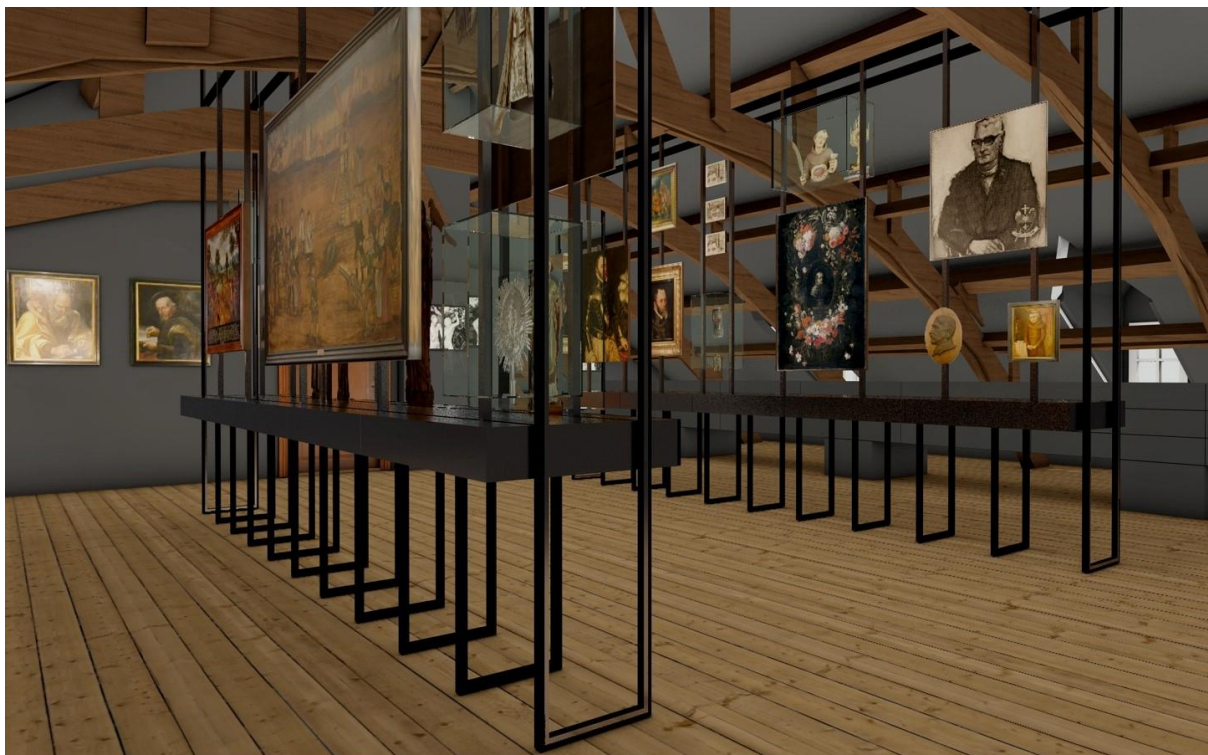
Hans van Hoek, aquarel, 1985-86

Dorian Hiethaar, Sneeuw met sloot, acryl op linnen, 1995

Museum W 2017- nu

Met de vaststelling van de nieuwe visie voor het gemeentemuseum Weert brak een geheel nieuwe periode aan voor het museum. Alle collecties werden in een depot bij elkaar gebracht en van daar uit werd het nieuwe Museum W op een geheel nieuwe en eigen wijze weer gevuld. Vanuit alle deelcollecties werden objecten geselecteerd. Vanwege de corona-epidemie kon het museum pas in mei 2022 voor het publiek geopend worden in een spectaculair gerenoveerd, gerestaureerd en uitgebreid nieuw iconisch gebouw, dat zich sindsdien mag verheugen in een grote belangstelling en vele complimenten ontving voor met name de moderne toevoegingen aan het gebouw, de bijzondere exposities en de als bijzonder ervaren nieuwe collectiepresentatie.

Museum W, renderings van de ontwerpen van Maurice Mentjes, 2020.

3 Collectieprofiel en Collectiewaardering

Collectie Nederland

De collectie van het Weerter museum is breed (van vuistbijl tot hedendaagse kunst) en relatief groot. Twee stukken staan op de Nationale lijst van beschermde kunstvoorwerpen (Erfgoedwet): De oudste kerststal uit Noord-West Europa uit de 16e eeuw (bezit orde minderbroeders franciscanen Nederland) en de albasten Maria uit de 14e eeuw (bezit St. Martinusparochie Weert). Beide stukken komen uit Weert en behoren dus tot het Weerter erfgoed. De Nationale lijst is opgezet om extra bescherming te bieden aan stukken in privé bezit, die absoluut onmisbaar worden geacht voor de “Collectie Nederland”. Met dit begrip wordt het totaal aan kunstvoorwerpen in Nederlands bezit bedoeld die onmisbaar deel uit maken van het Nederlands erfgoed dat voor de natie bewaard dient te blijven. Dat wil echter niet zeggen dat andere stukken (bijvoorbeeld uit de Weerter museumcollectie) die niet op deze lijst staan niet tot de Collectie Nederland zouden behoren. De lijst geeft alleen maar de absolute top aan. Overigens is het niet zo dat de “Collectie Nederland” als zodanig beschreven is. De minister van Cultuur heeft daar ooit wel op aangedrongen, maar zover is het nooit gekomen. Men gaat er van uit dat de diverse professionele erfgoedbeheerders (met name in de Nederlandse musea) zelf heel goed in staat zijn om te bepalen welke stukken uit de door hen beheerde collecties daartoe behoren.

De reden dat de minister dit begrip in 1995 introduceerde is ook, omdat men graag zag dat de verschillende musea bij hun aankopen rekening gingen houden met wat er al in de Collectie Nederland aanwezig was, zodat niet ieder museum meer van hetzelfde aan zou kopen (veelal ook nog van gemeenschapsgeld), maar zich ging specialiseren en zich zou realiseren, dat iedere aankoop in principe niet alleen een aanwinst zou moeten zijn voor de eigen museumcollectie, maar ook een verrijking moet zijn binnen de Collectie Nederland. Het museum heeft deze regels altijd geprobeerd na te volgen. Met name wanneer een museum aankoopsubsidie vraagt van bijvoorbeeld het Mondriaanfonds is dit een van de richtinggevende criteria. Dat bleek bij de aanvraag voor Nationale subsidie ten behoeve van de aankoop van de Esser-Werz collectie. Samen met de stukken die het museum al had, vormt het een unieke collectie, die als zodanig niet aanwezig was in de Collectie Nederland. Derhalve hebben zowel het Mondriaanfonds, als ook andere instellingen, de aankoop ruim gesubsidieerd. Sindsdien staat de Esser-Werz collectie dan ook bekend als onderdeel van de Collectie Nederland.

De nieuwe erfgoedwet (2016) geeft met name de provinciale en gemeentelijke musea de gelegenheid om deelcollecties en afzonderlijke objecten die de kwalificatie “behorend tot de collectie Nederland” verdienen nader te bepalen en zichtbaar te maken door ze aan te wijzen als beschermd cultuurofgoed en op te

nemen in het gemeentelijke of provinciale erfgoedregister. Het museum gaat bekijken of er deelcollecties of losse objecten zijn die voor het opnemen in dergelijke registers van belang zijn. Daarbij is bijvoorbeeld te denken aan de Esser-Werz collectie.

Het museum onderkent in de totale collectie twee grote kerncollecties:

1 Regionale (cultuur)historie.

Binnen deze kerncollectie zijn belangrijke verdichtingspunten, c.q. deelcollecties te onderscheiden: archeologie, stadsgeschiedenis, agrarische geschiedenis en volkskunde, kunstwerkplaatsen Esser-Werz, stadscollectie moderne kunst uit Weert en de regio. De collectie als geheel is uniek en onvervangbaar.

Uiteraard zijn er musea met deels vergelijkbare collecties. Bijvoorbeeld de collecties landbouw, ambachten en volkskunde zijn bijvoorbeeld vergelijkbaar met die van het Noord Brabants museum en Museum Bokrijk (B). De collectie sluit aan bij de veelal jongere collectie van het nabijgelegen openluchtmuseum Eynderhoof in Nederweert. De collectie archeologie is redelijk compleet en vind parallellen in bijvoorbeeld de collecties van het Limburgs museum Venlo, Openluchtmuseum Eynderhoof in Nederweert en Museactron in Maaseik. De collectie stadshistorie heeft parallellen in gelijksoortige collecties in bijvoorbeeld Sittard en Roermond, De Esser-Werz collectie is in Nederland volledig uniek. De stadscollectie moderne kunst van Weerter kunstenaars is uniek vanwege zijn samenstelling, maar vind parallellen in andere collecties moderne kunst.

Belang historische collectie

Het Gemeentemuseum Weert is het enige museum in Nederland dat aandacht besteedt aan de geschiedenis van de stad Weert en de regio en deze kerncollectie is als zodanig uniek en onvervangbaar voor het museum als de stad Weert.

2 Religieuze / spirituele kunst.

De grootste kern hiervan bestaat uit de kunst- en cultuurhistorische collecties van de Nederlandse minderbroeders franciscanen. Deze kerncollectie bestaat uit beelden en schilderijen, zilverwerk, meubels en andere kunstnijverheidsobjecten, textiel en orde gebonden gebruiksvoorwerpen. Zij vertellen globaal het verhaal van de orde der minderbroeders franciscanen in Nederland tussen 1600-1950. Deze collectie is uniek als beeld van de historie van de orde der minderbroeders Nederland.

Daarnaast zijn ter ondersteuning van deze tweede kerncollectie deelverzamelingen aangelegd van Limburgse religieuze kunst (met onder

andere een belangrijke collectie beelden uit de middeleeuwen, werken van Charles Vos) en spirituele tendensen in de moderne Nederlandse kunst.

Een van de meest vergelijkbare museumcollectie is te vinden in België: Museum de Mindere in Sint Truiden, die parallel aan de Nederlandse situatie centraal het franciscaanse erfgoed uit Vlaanderen beheert. Vergelijkbare voorbeelden van schilderkunst, beeldhouwkunst, kunstnijverheid en moderne kunst komen we in diverse andere musea tegen zoals Museum Krona Uden, Museum Catharijneconvent Utrecht, Bonnefantenmuseum Maastricht en het Limburgs museum Venlo.

Een echt vergelijkbare totale museumcollectie is nergens in Nederland te vinden. De combinatie van een sterke regionale verzameling met een belangrijke en hoogwaardige religieuze collectie in de volle breedte van middeleeuwen tot moderne tijd en de combinatie van cultuurhistorie en oude en moderne kunst en kunstnijverheid maakt de positie van Museum W in Weert uniek in Nederland.

Belang franciscaanse collectie

Ook de andere kerncollectie, die de geschiedenis van de minderbroeders in Nederland illustreert, is uniek in Nederland. Het museum heeft hierin een unieke positie, alleen te vergelijken met het zustermuseum *De Mindere* in Sint Truiden. Dit instituut beheert de erfgoedcollectie van de minderbroeders uit Vlaanderen, die grote overeenkomsten heeft met een belangrijk deel van de Weerder minderbroederverzameling. De Nederlandse collectie is echter deels anders van opbouw omdat in Nederland vanwege de splitsing van het land in een Protestants Noorden, waar altijd veel katholieken zijn blijven wonen en een in meerderheid katholiek zuiden, tussen 1600 en 1853 een bijzondere situatie is ontstaan. Naast de kloosters in het zuiden bestonden er tussen 1600 en 1960 de zogenaamde staties (later parochies) in het noorden van het land. Het franciscaans kunstpatrimonium van met name deze parochies, is uniek, zeer hoogwaardig en artistiek van bovenregionaal, zelfs nationaal niveau en is onvergelijkbaar met de Vlaamse collecties. De franciscaanse collectie in Weert heeft daarmee een belang dat veel verder reikt dan de regio en is als zodanig van (inter)nationaal belang.

De historische figuur van Franciscus van Assisi spreekt ook vandaag de dag wereldwijd nog tot de verbeelding, door zijn kijk op het leven, de natuur en het bezit van aardse goederen,

Dat Museum W in staat is dit bijzondere verhaal van de geschiedenis van de minderbroeders in Nederland te vertellen, vindt zijn oorsprong in het feit dat de minderbroeders er, juist vanwege het bestaan van en hun betrokkenheid bij het museum in Weert, al vroeg (1983) voor hebben gekozen hun kerncollectie bijeen te houden en te bestemmen voor het Weerder museum. Dankzij deze keuze is de franciscaanse collectie van Weert de laatste 20 jaar enorm gegroeid in aantal en kwaliteit, zodat het museum in de bijzondere positie is gekomen als enige museum in Nederland een overzicht te kunnen tonen van de geschiedenis van de grootste kloosterorde in Nederland tussen 1600 en heden.

Pieter de Grebber, Maria met kind, olieverf op paneel, 1634. Langdurig bruikleen orde der minderbroeders franciscanen Nederland. Foto Museum W.

Doordat het museum ook beschikt over oude inventarissen, documentatie en literatuur over deze franciscaanse deelcollectie en het feit dat de conservator vanaf de jaren 80 van de vorige eeuw het franciscaans bezit in Nederland heeft geïnventariseerd en bestudeerd, is het museum een belangrijke kennisbron over

het franciscaans kunst- en cultuurbezit in Nederland geworden. Het is van belang voor de positie van het museum dat dit in de toekomst bestendig kan worden.

De collectie van Museum W is met name door dit alles van een veel hogere omvang, diversiteit en kwaliteit dan bezoekers in het algemeen verwachten van een klein stedelijk museum op de schaal van Weert. Het museum beheert en toont stukken en deelcollecties die van Nationaal en zelfs internationaal belang zijn. We lezen dit regelmatig terug in de opmerkingen van bezoekers.

Indeling van de collectie

Traditioneel werd een collectie ingedeeld in ABCD categorieën.³ De A- collectie is dat deel van de totale collectie dat beeldbepalend is voor het museum en het vormt ook het profiel van de collectie. Deze stukken staan veelal permanent op zaal. Bij de herinrichting van het museum is de gehele collectie gewogen en getoetst aan het nieuwe museumprofiel. De objecten die nu op zaal staan zijn die objecten die het verhaal het beste vertellen. Als geheel hebben zij de A status. Aangezien de collectie van Museum W heel rijk is, beschikt ook het depot nog over heel veel stukken van deze A categorie die de selectie niet hebben gehaald. Vanwege de gekozen insteek van het museum en het soort verhalen dat het museum vertelt is de A-collectie heel erg breed van samenstelling en loopt dwars door de kern- en deelcollecties heen. Voorbeelden zijn de oeuvreverzamelingen van fotograaf Pierre Segers, Weerter kunstenaars Jan Tullemans, Gard van Wegberg, Wil Leenders en Nino Niën, de textielcollectie, de Esser-Werz collectie en grote delen van de schilderijen en beeldencollecties.

De B categorie bestaat uit goede stukken die van belang zijn voor het museum en behoren eveneens tot het collectieprofiel. Deze objecten worden in depot bewaard en zo veel mogelijk in wisselexposities getoond. Voorbeelden zijn grote delen van de zilvercollectie, de collectie volksdevotie, gebruiksvoorwerpen uit franciscaanse kloosters.

De C-categorie bestaat uit objecten, die bijvoorbeeld vanwege archiefwaarde wel in depot worden bewaard, maar die zelden of nooit worden getoond. Hiertoe behoort het grootste deel van de agrarische, volkskundige en ambachtelijke collecties,

Objecten en deelcollectie in de D-categorie worden door musea veelal afgestoten om de kwaliteit van de collectie te vergroten. Mochten er nog objecten in deze categorie in de museumcollectie aanwezig zijn, dan willen wij deze objecten afstoten met als reden het versterken van de kwaliteit en samenhang van de collectie als geheel en het verbeteren van het behoud en beheer van de collectie.

³ Sinds 2013 bestaat er een nieuwe waarderingssystematiek, die is ontwikkeld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): *Op de museale weegschaal, collectiewaardering in 6 stappen*. Deze methode vraagt nogal wat tijd en tot dusverre was er geen aanleiding om via deze methode de gehele collectie opnieuw te waarderen.

Monstrans, zilver, deels verguld, Hubertus Esser (Weert), 18 , afkomstig uit het klooster van de minderbroeders te Venray. Een absoluut A-stuk uit de collectie, behorend tot beide kerncollecties en permanent te zien in het museum. Foto: David van Cauteren

4 Collectiebeheer en -behoud, registratie, documentatie, restauratie en toegankelijkheid

Formatie en budget

Het museumteam wordt gecoördineerd door de conservator die ook verantwoordelijk is voor alle collectietaken. Hij is budgethouder voor alle museale budgetten, dus ook voor aankoop, restauratie en registratie/digitalisering. Deze budgetten zijn voor een museum als Museum W van een redelijke omvang. Door het verwerven van specifieke subsidies is het mogelijk deze budgetten verder te verhogen.

Staat van de collectie

De onderhoudstoestand van de collectie is wisselend. De werken die op zaal in de vaste presentatie worden getoond zijn in goede staat. Zij zijn daar op uitgekozen en waar nodig speciaal voor de nieuwe presentatie geconserveerd/ gerestaureerd. De werken in het depot behoeven voor een belangrijk deel nadere conservering/ restauratie. De achterstanden zijn groot, de reguliere budgetten en de beschikbare menskracht zijn onvoldoende om echt grote stappen te zetten. De collectie vertegenwoordigt niet alleen cultuurhistorisch een groot kapitaal, maar heeft ook een niet onaanzienlijke financiële waarde. Om beide waarden te behouden is een voortdurende zorg en onderhoud nodig. De komende periode zullen hiervoor meer tijd en middelen worden vrijgemaakt.

Bij het uitvoeren van vaak kostbare restauraties wordt gekeken welke presentatiewaarde het object na restauratie heeft. Kunstobjecten van hoge kwaliteit hebben bijvoorbeeld prioriteit. De A-collectie die op zaal wordt getoond is grotendeels in goede staat. Dat geldt ook voor veel A stukken in depot. C-stukken worden zo goed mogelijk opgeslagen zodat zij stabiel blijven.

Bij voorkeur wordt jaarlijks een deel van het beschikbare budget gereserveerd en planmatig ingezet voor de restauratie/ conservering van geselecteerde stukken. Restauraties worden altijd uitbesteed aan externe restauratoren.

De omstandigheden in het museum zijn na de renovatie optimaal. De aanwezige klimaatinstallaties houden het klimaat stabiel binnen de vastgestelde uiterste waarden van het Museumklimaat-B, een type dat in oude gebouwen veel wordt gehanteerd. Het klimaat is niet star zoals in musea met klimaat AA, veelal musea met de statuur van het Rijksmuseum Amsterdam, maar beweegt langzaam mee met de seizoenen; in de zomer wat warmer en vochtiger, in de winter wat kouder en droger.

Restauratie schilderij Rogstekers Weert, olieverf op doek, 18^e eeuw door een medewerker van het Stichting Restauratie Atelier Limburg Maastricht. Foto's SRAL Maastricht

Restauratie Maria, P.J. Verhagen, olieverf op doek, laat 18^e eeuw (bruikleen orde minderbroeders franciscanen Nederland), door een medewerker van het SRAL Maastricht

De veiligheid van de collecties in het museum is eveneens optimaal. Brand- diefstal- en andere risico's zijn goed ingeschat en voldoende beschermd met personele en elektronische middelen. Als onderdeel van het calamiteitenplan moet nog wel een collectie hulpverleningsplan (CHV plan) opgesteld worden. Dit kan in de loop van 2024 gebeuren. De collecties in het museum zijn op objectniveau verzekerd. De depotcollecties zijn op collectieniveau verzekerd.

Het centrale depot voor kleine en middelgrote objecten. Foto David van Cauteren

Ook de depots van het museum voldoen aan de algemeen geldende museale standaarden van veiligheid en klimaat. Ze zijn goed fysiek bereikbaar. Wel is het zo dat na de grote verhuizing van alle museumobjecten naar de depots ten behoeve van de renovatie en restauratie van het oud stadhuis, sommige depots flink vol zijn. In de komende periode staat het verder op orde brengen van de depots hoog op de prioriteitenlijst. Zo moeten er nog plaatsingsregisters worden gemaakt, zodat de objecten makkelijk terug te vinden zijn. Dit is mede van belang omdat het gebouw waarin de depots gevestigd zijn op de nominatie staat om her ontwikkeld te worden. Dit kan enorme gevolgen hebben voor de depots, die wellicht volledig ontruimd moeten worden om daarna op dezelfde plaats dan wel elders volledig heringericht te gaan worden.

De depots zijn vanwege hun smalle gangen niet toegankelijk voor algemeen publiek, zelfs niet voor speciale dagen.

Registratie en digitalisering

De sluiting en renovatie/restauratie van het museum is gebruikt om achterstanden in registratie en digitalisering grotendeels in te lopen. Er zijn grote stappen gezet, bijvoorbeeld met het digitaal fotograferen van de vele objecten, maar het museum is nog niet helemaal bij. Investeringsen zowel financieel als in (extern aangetrokken) menskracht en tijd blijven nodig om bij te blijven en nog bestaande achterstanden in te lopen. Zo dient in het depot nog een plaatsing register te worden gemaakt naast een controle op de aanwezigheid van inventarisnummers. De nog niet gefotografeerde collectiestukken moeten planmatig digitaal gefotografeerd worden. Voor de registratie maakt het museum gebruik van het systeem van Axiell Collections (voorheen Adlib).

Daarnaast wordt ook voor zover mogelijk documentatie over een object of groep objecten verzameld. Deze context is van wezenlijk belang om objecten goed te kunnen plaatsen en begrijpen.

Collectie online

Sedert 2023 staat een deel van de collectie online : [Bekijk de collectie \(museumw.nl\)](https://museumw.nl)

Via een 6-tal “tegels” kan er gericht gezocht worden in de collectie. Daarnaast is er een selectie te vinden van objecten met uitgebreidere verhalen. Deze selecties zullen jaarlijks worden uitgebreid.

5 Verzamelen, ontzamelen

Verzamelen

Een museum moet volgens de ethische code van het ICOM (International Council Of Museums) duidelijk omschrijven welke betekenis een collectie heeft als primaire kennisbron. Dit is van belang om te voorkomen dat het verzamelbeleid gedomineerd wordt door trends. Daarom hanteren wij twee hoofdredenen voor het opnemen van objecten in de collectie:

1 Presentatiefunctie: voorwerpen worden geëxposeerd om bezoekers te informeren over identiteit en zingeving. Met de levensloop als rode draad geeft het museum het publiek handvaten om na te denken over hun eigen identiteit en zingeving van hun leven. De objecten moeten hierin passen.

2 Documentatiewaarde: het museum bewaart voorwerpen die representatief zijn voor de geschiedenis van Weert en de regio, de geschiedenis van de franciscanen in Nederland en die niet gemist kunnen worden als bron voor de wetenschappelijke bestudering daarvan.

In de laatste integrale museumnota uit 2004 zijn de kaders van het verzamelgebied van het Gemeentemuseum Weert aangegeven. Daar wordt gesproken van twee kerncollecties waarop actief wordt verzameld:

1 regionale en stedelijke geschiedenis

2 de geschiedenis van de minderbroeders franciscanen in Nederland.

Actief verzamelen wil zeggen dat bij deze collecties nieuwe voorwerpen actief worden verworven door aankoop, schenking en bruikleen. Wanneer niet actief wordt verzameld, vermeerderen de verzamelingen alleen door het selectief aannemen van aangeboden schenkingen/ legaten en bruiklenen.

Verder wordt in de museumnota 2004 melding gemaakt van twee deelcollecties: Limburgse religieuze kunst en spirituele tendensen in de Nederlandse kunst.

Bij de deelcollectie Limburgse religieuze kunst wordt sinds 2004 alleen passief verzameld, dat wil zeggen dat er voor deze collecties niets meer wordt aangekocht en uitbreiding alleen beperkt geschiedt middels bruiklenen en schenkingen/legaten. Deze collectie, die grotendeels in de jaren 90 van de 20^e eeuw werd aangelegd, is sindsdien maar mondjesmaat gegroeid. De aanwinsten voor deze collectie zijn bijvoorbeeld een groep beelden van Charles Vos, De collectie hedendaagse spirituele tendensen is slapend. Er wordt hier niet meer verzameld.

Voor de periode 2024-2030 wenst het museum op het gebied van de kerncollectie Weertse historie en kunst(nijverheid), actief te blijven verzamelen. Hiermee kunnen sleutelstukken worden toegevoegd waarmee deze unieke kerncollectie verder versterkt wordt en relevant blijft. We zijn ons er van bewust dat vanwege de prijzen op de (inter)nationale kunst- en antiekmarkt aankopen grotendeels beperkt en kleinschalig zullen zijn. Aankopen voor deze kerncollectie de laatste jaren zijn onder andere een ciborie uit de 15^e eeuw uit Thorn, een ivoren

Ciborie, verguld koper, Maasland, 15^e eeuw, wellicht afkomstig uit de stiftskerk van Thorn.
Aankoop 2022. Foto David van Cauteren

Maria met kind, Goa (India), ivoor, 17^e eeuw. Legaat mevr. Theeuwen Stramproy, 2022. Foto David van Cauteren

Memento Mori uit de 16^e eeuw, diverse sieraden van Eloy en Tylo Werz, middeleeuwse ijzeren kandelaren en historische kleren van het miraculeuze Mariabeeldje uit de Weerter St. Martinuskerk en twee zilveren zoutvaatjes van Petrus van Brussel uit Weert.

Zoutvaatjes, zilver en blauw glas, Petrus van Brussel (Weert), laatste kwart 18^e eeuw. Aankoop 2018. Foto John van Cauteren

Betreffende de kerncollectie franciscanen/religieuze kunst wordt alleen nog passief verzameld, middels het aannemen van hoogwaardige schenkingen, legaten en bruiklenen. Daarbij moeten we denken aan de kunstvoorwerpen die nu nog in actieve franciscaanse huizen aanwezig zijn, en enkele toegezegde legaten. Recentе aanwinsten voor deze kerncollectie betreffen het kazuifel van Jacob II van Horn, kunstvoorwerpen afkomstig uit het opgeheven klooster te Nijmegen, een groot 17^e eeuws schilderij met een unieke iconografie van de martelaren van Gorcum en een beeld van Charles Vos met bijbehorende documenten van een particulier. Op het gebied van religieuze kunst mag een ivoren Maria met kind uit de 17^e eeuw uit Goa (India) genoemd worden, dat als legaat naar het museum kwam nadat het door enkele generaties priesters uit twee aan elkaar gerelateerde Stramproyse families werd gekoesterd.

Invloed nieuwe museumvisie op verzamelbeleid

Bij de herinrichting in 2022 is Museum W vanuit een nieuwe door de gemeenteraad van Weert goedgekeurde visie, een geheel andere koers ingeslagen. Vanuit alle kern- en deelcollecties is een geheel nieuwe thematische opzet gerealiseerd, die alle kunstvormen en alle tijden combineert, waardoor een voor het publiek aantrekkelijke mix van oude en hedendaagse kunst en *cultuurhistorie is ontstaan. Het tonen van de hoogste kwaliteit van wat het*

*museum in huis heeft is daarbij een leidende regel geweest. Deze geheel nieuwe benadering vraagt ook om een aanpassing van het actieve verzamelbeleid.*⁴ Belangrijke stukken die de huidige thematische opstelling versterken en uitbreiden, moeten ook actief verzameld kunnen worden door aankoop, naast bruiklenen van kunstenaars en collega musea, de RCE en schenkingen. Daarbij heeft het museum niet de illusie dat met het bestaande aankoopbudget grote aankopen op dat vlak gedaan kunnen worden. Zelfs met het verwerven van aankoopsubsidies zijn de prijzen op de huidige kunstmarkt zo opgedreven, dat

Take me to the River, Frans Franciscus 2020, beschilderde gebakken klei. Aankoop 2023. Foto kunstenaar.

⁴ In de omschrijving van de reserve kunstaankopen in de Nota reserves en voorzieningen 2020 werd hier al op vooruit gelopen. De redengeving van de reserve meldt; Ten behoeve van de collectiepresentaties in het museum nieuwe stijl worden naar verwachting de komende jaren een aantal aankopen gedaan. De museumorganisatie heeft een nieuwe missie/visie opgesteld die nu dient als richtsnoer voor de collectieopstelling zoals die met ingang van de heropening wordt gerealiseerd. Waar nodig worden aankopen gedaan om deze opstelling te completeren.

Museum W daar niet meer aan te pas komt. Het zal dus gaan om kleinere, maar wel opmerkelijke en beeldbepalende aankopen van voornamelijk hedendaagse kunst en kunstnijverheid, van hoge kwaliteit, die vaak voortvloeien uit het tentoonstellingsbeleid en de persoonlijke contacten die door de museumstaf met de exposerende kunstenaars wordt opgebouwd. Voordeel daarvan is dat de aangekochte stukken per definitie een relatie met de vaste presentatie hebben, aangezien de onderwerpen voor de wisselexposities altijd gerelateerd zijn aan een of meerdere thema's uit de vaste presentatie. Vanwege de goede persoonlijke banden met de exposerende kunstenaars krijgt het museum ook nog regelmatig korting op de aankoop prijs. Voorbeelden van aankopen die in deze geest het afgelopen jaar zijn gedaan betreffen de Count of Horne van Job Smeets, Take me to the River van Frans Franciscus, Messin with Willy van Ted Noten, een aquarel van Aline Thomassen en een vaandel van Joyce Overheul.

Zonder titel, Aquarel op papier, Aline Thomassen 2009. Aankoop 2023. Foto John van Cauteren

Joyce Overheul, Je zal er zelf wel om gevraagd hebben, handgeweven vaandel, glazen kraaltjes, 2020. Aankoop 2023. Foto kunstenaar.

Wijze van aankoop en aanvaarden schenking/legaat, bruiklenen

Het college van Burgemeester & Wethouders is volgens Artikel 160 lid 1 sub d van de gemeentewet bevoegd tot het doen van aankopen voor de museumcollectie. De mandatenregeling heeft het mandaat voor aankopen tot € 10.000,- gelegd bij het afdelingshoofd als budgethouder. De conservator is tot € 5000,- subbudgethouder en kan dus binnen de daarvoor gestelde budgetregels tot € 5000,- zelfstandig aankopen. Daarboven vraagt hij toestemming bij de budgethouder zijnde het afdelingshoofd tot € 10.000,-. Daartoe legt de conservator een met reden omkleed voorstel tot aankoop aan deze budgethouder voor. Aankopen boven dit bedrag worden voorgelegd aan het college van B&W.

Aankopen worden actief gedaan op veilingen (deze worden door de conservator gevolgd), bij kunstenaars, in de kunsthandel en bij particulieren. Het museum kan voor bijzondere aankopen beschikken over de reserve kunstaankopen. Deze bedraagt maximaal € 50.000,-. Jaarlijks worden (tot dit maximumbedrag) positieve en negatieve saldi van de begrotingspost aankopen met het fonds verrekend. In de exploitatie is jaarlijks € 20.732,- opgenomen voor het doen van aankopen van de collectie.

Kleine schenkingen/legaten zonder voorwaarden en passend binnen het dagelijks bestuur kan de conservator zelfstandig aanvaarden binnen de daarvoor geldende mandaatregels. De mandatenregeling van de gemeente Weert heeft de bevoegdheid van het college van B&W tot het aanvaarden van schenkingen/legaten tot een maximale waarde van € 10.000,- gelegd bij de conservator. Het aanvaarden c.q. het afwijzen van schenkingen/legaten met een hogere waarde blijft voorbehouden aan het college van B&W.⁵ De conservator legt hen daartoe een voorstel ter besluitvorming voor. Het aangaan van bruikleenovereenkomsten is eveneens, zonder verdere voorwaarden, gemandateerd aan de conservator.

De conservator kent de collectie en kan vanuit zijn vakkennis beoordelen wat de artistieke en/of historische waarde van het aangeboden stuk is voor de verzameling. De voorgenomen aankoop vult het liefst een “gat” in de collectie, maar kan ook waardevol zijn als het een belangrijke aanvulling is op delen van de bestaande verzameling. Bij aankopen hedendaagse kunst consulteert de conservator altijd de curator. Daarnaast kan de conservator zich laten adviseren door andere deskundigen uit het veld. Belangrijke algemene maatschappelijke thema's als diversiteit en inclusie spelen bij het beoordelen van mogelijke aanwinsten een duidelijke rol.

Criteria

⁵ Volgens het Burgerlijk wetboek hoeft een aangeboden schenking/ legaat niet meer formeel aanvaard te worden. Een aangeboden schenking/legaat geldt als aangenomen wanneer de begunstigde, na er van kennis te hebben genomen, niet onverwijld afwijzend heeft gereageerd. Bij een aanbod tot schenking/legaat stuurt de conservator daarom altijd een bevestiging van ontvangst en geeft hij aan dat de gemeente het aanbod in beraad heeft. Dit geeft tijd om de benodigde procedures te doorlopen. Een niet gewenste schenking / legaat wordt dus vervolgens door het college van B&W, dan wel de gemandateerde ambtenaar officieel geweigerd.

Naast de toetsing aan het belang voor de collectie als geheel gelden natuurlijk algemene kunst- en cultuurhistorische criteria, zoals artistieke kwaliteit, de plaats van een object in het oeuvre van een kunstenaar of stroming en de representativiteit van een object.

Criteria waaraan wordt getoetst zijn:

- 1 Aansluiting bij de collectie- en presentatiethema's: een object moet daaraan een nieuwe bijdrage leveren en van toegevoegde waarde zijn. Liefst kan een object binnen meer dan een thema functioneren.
- 2 Het object moet een intrinsiek belang hebben: het moet een hoge actuele, maatschappelijke of kunst- of cultuurhistorische waarde hebben.
- 3 Uniciteit: het object moet een unieke positie hebben binnen de museumcollectie, bij voorkeur zelfs binnen de collectie Nederland.
- 4 Representativiteit: het object moet representatief zijn voor belangrijke maatschappelijke, historische of kunst- of cultuurhistorische ontwikkelingen
- 5 Gebruiksmogelijkheden: het object moet een grote presentatiewaarde hebben en bij voorkeur een plek krijgen binnen de vaste collectiepresentatie of bij toekomstige wisselpresentaties. Voor Weertensia, die voornamelijk vanwege archiefwaarde worden aangenomen geldt dit criterium niet.
- 6 Conditie; het object moet in goede staat zijn of met een haalbare inspanning zijn te conserveren of restaureren.
- 7 Beheersbaarheid: er moet voldoende ruimte zijn om een object goed op te slaan en/ of te kunnen tonen. Het moet goed hanteerbaar zijn. Dat betekent bijvoorbeeld voor een klein museum als Museum W dat te grote objecten niet snel zullen worden aangenomen. Eventuele voorwaarden die worden gesteld aan schenkingen en bruiklenen moeten acceptabel zijn net als de verzekeringskosten.

Ontzamelen

Ontzamelen houdt in dat een object fysiek verdwijnt uit de verzameling van een museum. Dit gebeurt vooral om de kwaliteit van de collectie op peil te houden en te versterken. Daarmee wordt ook de beheersbaarheid van de collectie vergroot. Verantwoord ontzamelen vraagt om zorgvuldigheid, goede voorbereiding en planning en is arbeidsintensief. De eigenaar, in dit geval de gemeente Weert, volgt daarbij de LAMO (Leidraad voor het afstoten van Museale Objecten). Ook de bepalingen uit de Erfgoedwet en de vervreemdingsprocedure van de RCE spelen hierin een rol. Het museum kan alleen tot afstoting overgaan als de benodigde procedures zijn gevolgd en het college van B&W en/of de gemeenteraad daarvoor toestemming heeft verleend. Er zal in de toekomst nader gekeken worden naar welke objecten uit de collectie afgestoten kunnen worden omdat ze geen functie of voldoende kwaliteit hebben. Daarbij moet wel in het oog worden gehouden dat musea niet alleen tentoonstellingsfabrieken zijn. Een museum als Museum W heeft

zeker voor de stad en streek en voor de minderbroeders ook een belangrijke archieftaak, omdat Museum W het enige museum is in Nederland dat deze objecten verzameld en er de kennis over heeft.⁶

We hopen in 2024-2025 een afstotingsplan te kunnen maken. Objecten die het museum in bruikleen heeft en die op de afstotingslijst terecht komen zullen in overleg met de bruikleengever een andere bestemming krijgen.

Bij de af te stoten objecten van de gemeente Weert (moderne decoratieve collectie en BKR-werken = werken uit de voormalige beeldende Kunst Regeling) zal het overigens niet direct gaan om kostbare of voor de kunsthandel lucratieve stukken. Denk bijvoorbeeld aan de grote hoeveelheid moderne grafiek die ooit is aangekocht ter decoratie van het stadhuis, maar geen enkele band heeft met de kerncollectie en in het huidige stadhuis ook helemaal geen plek meer heeft. De financiële waarde van dit soort bladen is minimaal. In de procedure zal worden geprobeerd om voor stukken die nog presentabel zijn een andere, in eerste instantie museale bestemming te vinden. Daarna komt verkoop en zo nodig zelfs vernietiging aan de orde.

Zowel voor de aanwinsten als de verliezen geldt, dat zij in het jaarverslag van het museum worden benoemd.

⁶ “Als je geen tentoonstellingen maakt tel je eigenlijk niet mee als museum. Wij zeggen: het museum is ook een archief. De hoofdtaak van een museum is spullen bewaren en beschikbaar stellen voor de samenleving. Een deel van dat beschikbaar stellen uit zich in bijvoorbeeld boeken of catalogi, en dus ook in tentoonstellingen. Maar om die tentoonstellingen te kunnen maken moet je onderzoek doen. Veel beleidsmakers vinden dat onderzoek hoort bij de academische wereld en niet bij musea. ..Wij hebben daar een andere opvatting over. Wij vinden dat het onderzoek doen een essentieel onderdeel is van de musea. Zo staat het ook in de ICOM definitie.” Pauljac Verhoeven, *Over langjarig onderzoek en tentoonstellingsfabrieken, Museumpeil 61 (voorjaar 2023), 56-61.*

6 Gebruik van de collectie, presentatie, onderzoek

Een nieuwe prikkelden presentatie

Het hoofdgebruik van de collectie vindt plaats bij de vaste presentatie in het museumgebouw. Museum W opende op 3 mei 2022 de deuren voor het publiek, na een intensieve verbouwing (2017 – 2022). Bij het raadsbesluit rondom deze renovatie werd de uitdrukkelijke wens geformuleerd dat er een geheel nieuwe, moderne en relevante collectiepresentatie moest komen. Het museum koos daarom om vanuit de diverse “verdichtingspunten” in de collectie, de presentatie in te richten met thema’s en niet chronologisch of kunsthistorisch. Het nieuwe museum (met een nieuwe naam: Museum W) werd gevestigd in het voormalige raadhuis op de Markt en is nu gewijd aan de belangrijke, relevante en urgente maatschappelijke thema’s **identiteit en zingeving**.

Deze keuze voor een breed cultuurhistorisch museum vol oude en nieuwe en vooral maatschappelijk relevante verhalen is met volle overtuiging gemaakt. Museum W wil duidelijk geen stadsmuseum zijn dat alleen maar de stedelijke plaatselijke historie vertelt en ook geen museum meer zijn voor religieuze kunst. Daarom wordt de collectie door elkaar gepresenteerd met oud en nieuw, kunst en kunstnijverheid naast en door elkaar. De opzet is zo gekozen, dat je als bezoeker ook de belangrijkste historische feiten uit de stadsgeschiedenis meekrijgt.

Verhalen over identiteit

De ‘oude collectie’ wordt op onconventionele wijze gepresenteerd. Door de thematische presentatie worden uiteenlopende objecten met elkaar verbonden, waardoor verrassende combinaties en nieuwe verhalen ontstaan. Dit zonder de meer traditionele (kunst)historische verhalen uit het oog te verliezen. Deze nieuwe opzet wordt door het publiek als heel positief ervaren.

Een tablettour zal nog dieper ingaan op de thema’s en bijbehorende verhalen. Visueel, met gebruik van filmpjes en animaties, slaat de tour op deze wijze bruggen naar het heden.

Levensthema’s maken de collectie inclusief en tijdloos

Juist de bijzondere en brede samenstelling van de collectie maakt dat Museum W (misschien nog meer dan enig ander vergelijkbaar museum in Nederland) alles in huis heeft om de gekozen thema’s op betekenisvolle wijze invulling te geven. Objecten uit verschillende perioden worden zonder voorbehoud naast en door

elkaar gepresenteerd. Samen vertellen zij het verhaal dwars door alle eeuwen heen.

Leidraad in het verhaal zijn de belangrijke levensthema's waarmee ieder mens, ongeacht wie je bent of waar je vandaan komt, mee te maken heeft of krijgt. Actuele thema's als inclusiviteit en diversiteit worden op een natuurlijke en ongedwongen manier in de collectie verweven en daarmee bespreekbaar gemaakt. De collectiestukken vertellen samen een groot verhaal. Om dit verhaal extra krachtig te maken zijn enkele museumstukken van collega musea als tijdelijke wisselobjecten toegevoegd aan de museumpresentatie. Door deze stukken regelmatig te wisselen blijft de vaste presentatie in beweging en worden steeds nieuwe accenten binnen een thema benadrukt.

Het museum is zich er van bewust dat het verhaal, vanuit de bestaande collectie, dus vanuit een wit-west Europees perspectief wordt verteld, maar dat de benoemde thema's van alle tijden en alle culturen zijn. Door de objecten uit de collectie in thematisch verband te plaatsen, haakt Museum W in op de fundamentele behoefte van mensen om na te denken over identiteit en zingeving. Je ontdekt zelf – bewust of onbewust – wat op jou van invloed is (geweest). Wat vormt je tijdens jouw levenspad van wieg tot graf.

Uniek concept dat gedragen wordt door ons publiek

Door de thematische museumpresentatie is de collectie toegankelijk geworden voor een breed publiek. Dit zorgt enerzijds voor nieuw publiek, en anderzijds voor een verrassing bij het bestaande publiek.

“Graag wil ik u bedanken voor de hartelijke verwelkoming van de Vrienden van Schunck in Museum W zaterdag jl. Voor de meeste van de 22 deelnemers aan de excursie was het museum een onbekende grootheid, een enkeling gaf vooraf aan één uur wel erg lang te vinden voor een bezoek aan een museum waarvan een belangrijk deel van de collectie religieuze kunst betreft. Na afloop van ons bezoek bleek iedereen blij verrast en de bezoekduur voor velen te kort: men had graag langer willen blijven om het museum, de inrichting maar vooral ook de collectie langer en beter te bekijken. Nogal wat mensen gaven aan Museum W in de nabije toekomst graag weer te willen bezoeken.”

“Weert heeft met dit museum weer een plek waar we onze identiteit kunnen achterhalen, een plek waar heden en verleden naast elkaar gezien kunnen worden.”

Identiteit en zingeving als museale leidraad

Naast de vaste collectiepresentatie organiseert Museum W per jaar twee wisseltentoonstelling van hedendaagse kunst en design en een tot twee projecten buiten de muren van het gebouw. Op de LED-schermen in de gevel van Museum W zijn bijzondere videokunstwerken te zien. In deze programmering zijn de levensthema's uit de vaste presentatie altijd leidend en komen verschillende aspecten van met name inclusiviteit en diversiteit nadrukkelijk ter sprake. De wisseltentoonstellingen zijn daarmee een verlengde van de vaste collectiepresentatie en onderdeel van het totaalconcept van Museum W.

Bij het zien van de collectiepresentatie zie ik hoe de hedendaagse kunst in Museum W voortdurend wordt ingezet als breekijzer om het katholieke bastion dat het museum op grond van het daar verzamelde cultuurgoed vertegenwoordigt open te breken. Dat levert eigenzinnige combinaties op. Van crucifixen met dildo's van Ted Noten (afdeling lichaam), van de volkse modegenres in de winkelstraten van Birmingham bij Hans Eijkelboom naast klederdracht en het fragiele concentratiekamppak van een man die aan zijn wrede Duitse gevangenschap heeft weten te ontsnappen; van een even kwetsbare als vrijgevochten zwarte Madonna tegenover de al te bekende vrome voorstellingen van Maria met Jozef en kind, die ons willen doen geloven dat het kerngezin nog altijd de hoeksteen van de samenleving is.⁷

Beginthema (entreerimte): waar sta ik....

In de entreerimte wordt de bezoeker geconfronteerd met een grote portrettenwand. Markante, belangrijke en gewone mensen uit vele eeuwen en met ieder een eigen identiteit kijken je aan: geestelijken, adellijken, bestuurders, kunstenaars en “gewone mensen”.

Tussen de portretten hangt een grote spiegel. Voor de spiegel staand neemt de bezoeker zijn eigen plek in de geschiedenis in. Tussen alle andere mensen die jou

⁷ Uit artikel in Metropolis M, 2022.

voorgingen. In zijn geheel zegt de wand: dit zijn wij. De vraag die rest voor de bezoeker is: en wie ben ik?

Lichaam (roze zaal)

Iedereen heeft een lichaam. Het is de drager van het bewustzijn, identiteit, gender en seksuele voorkeuren. Biologisch gezien worden verreweg de meeste personen geboren als man of vrouw, met duidelijke biologische geslachtskenmerken. Maar het gendergevoel kan in de loop van de tijd gaan schuiven. Je kunt je dan niet meer vinden in jouw biologische lichaam en tegenwoordig kun je dat laten aanpassen. Ook de seksuele voorkeur is niet altijd eenduidig. Gedurende jouw leven, onder invloed van talloze invloeden van buitenaf, neem je een identiteit aan. Je wilt horen bij een bepaalde groep of juist helemaal niet. Die identiteit maak je naar de buitenwereld kenbaar door kledingstijl en persoonlijke (lichaams)versieringen. Als je mensen hun identiteit wilt ontnemen, reduceer je ze tot nummers en kleeft je ze allemaal identiek.

Gezin (blauwe zaal)

Wie we zijn en worden hangt samen met het gezin waarin we opgroeien. Ieder gezin kent eigen gewoontes en gebruiken. De “heilige familie” fungeerde eeuwenlang als voorbeeld voor het ideale kerngezin. In het traditionele gezin is de vader kostwinnaar en werkt buitenshuis. Moeder zorgt thuis voor het huishouden

en de opvoeding van de kinderen. In de loop van de 20^e eeuw komt daar verandering in. Inmiddels passen steeds meer gezinnen niet meer bij het vroeger alom geaccepteerde icoon van het kerngezin.

Speciale aandacht is er voor de positie van de vrouw. Die was altijd ondergeschikt aan die van de man. Maar ook hier is inmiddels veel veranderd en de vrouw is nu (in theorie althans) gelijkwaardig aan de man.

Macht en pracht (rode zaal)

Macht wordt geïllustreerd door imposante gebouwen, kostbare objecten van kunst en kunstnijverheid en grote wapenschilden. Niet alleen de adel, ook de Rooms-Katholieke Kerk en later de burgerij toont haar nieuw verworven machtspositie. In Weert is de macht eeuwenlang geconcentreerd geweest rond de Kerk en enkele adellijke families. In 1306 wordt het hoog-adellijk geslacht Van Horn heer van Weert. Zij stimuleren de ontwikkeling van het dorp Weert tot een kleine stad, die in 1414 marktrecht krijgt. De stad ontwikkelt zich tot een regionaal markt- en productiecentrum met een beperkt verzorgingsgebied. Er worden grachten, muren en poorten aangelegd. De stad Weert krijgt macht en laat dit ook graag zien.

Weert (groene ruimte)

Wie we zijn wordt mede beïnvloed door de geografische ligging van de plek waar we zijn geboren en opgroeien. Weert is eeuwenlang een grensstad geweest en door de politieke omstandigheden wisselend onder andere Spaans, Staats, Oostenrijks, Frans en Belgisch geweest. Pas vanaf 1839 is Weert, als onderdeel van de provincie Limburg, definitief Nederlands. In de periode 1648-1795 ligt Weert ook op religieus gebied aan een grens: Weert ligt in het katholieke deel, net over de grens in Budel is het protestantisme staatsgodsdienst. Dit alles is van grote invloed geweest op deze streek en de identiteit van de bewoners.

Geloven (zolder, trapruimte)

Hoewel de invloed van de officiële kerken sterk afneemt in Nederland, hebben veel mensen nog steeds behoefte aan spiritualiteit, zingeving en “hulp van bovenaf” in moeilijke tijden. Maar tegenwoordig zoekt men hiervoor nieuwe wegen buiten de traditionele kerken om. Yoga, mindfulness, reiki of meditatie, en talloze zelfhulpboeken bieden de moderne mens houvast.

In de kerken vinden we de officiële uitingen van het geloof. Daar vinden de vastgestelde liturgische en andere plechtigheden plaats. Maar gelovigen voelen ook de behoefte aan een meer persoonlijke, praktische geloofsbeleving voor thuis. Bidden, een bedevaart doen, relieken en wonderdadige devotiebeelden bezoeken,

meedoen met processies, het zijn allemaal voorbeelden van volksdevotie. De objecten die daar bij horen, zoals bedevaartsouvenirs, beeldjes, wijwatervaatjes, kerkboeken en rozenkransen voor thuisgebruik noemen we devotionalia.

Verhalen (zolder, grote zaal)

Van oudsher worden kennis, religie, normen en waarden overgedragen door het vertellen van verhalen. Mondeling, beeldend en schriftelijk worden de volgende generaties gevormd en opgevoed. Lokaal zijn bepaalde verhalen ingeburgerd en onderdeel geworden van het collectieve geheugen. Zo is voor Weert het rogstekersverhaal bekend geworden. Oorspronkelijk bedoeld om te laten zien hoe dapper en onverschrokken de Weertenaren zijn, werd het in de loop van de geschiedenis een spotverhaal, waarin Weertenaren als achterlijke en domme boeren werden neergezet. De lokale carnavalsvereniging neemt de spotnaam Rogstekers over als geuzennaam.

Midden 18^e eeuw vindt in de Martinuskerk een Mariawonder plaats en daardoor wordt de stad een bekende bedevaartsplaats. In 1949 lijkt dit zich te herhalen, als een jongeman meent Maria gezien te hebben, verschenen in een boom. De kerk ziet het “wonder” echter niet zitten en het verhaal wordt in de kiem gesmoord.

Helden (zolder, grote zaal)

Mensen zijn op zoek naar voorbeelden. Personages aan wie we ons kunnen spiegelen, die door hun acties en standvastigheid, hun vasthouden aan principes en overtuigingen, ons tot voorbeeld kunnen dienen. Ze staan soms letterlijk op een voetstuk. Ook Weert kent zijn lokale helden: Sint Martinus, St. Oda, Philips van Montmorency en de Weerter martelaren van Gorcum.

Diverse leden van de familie Van Horn zijn van belang geweest voor de geschiedenis van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden. De bekendste is Philips van Montmorency, beter bekend als de graaf van Horne. Philips bekleedde tal van hoge functies aan het hof van keizer Karel V. Hij kwam net als andere hoge edelen in opstand tegen de centralisatie van de lokale macht door koning Philips II in Spanje en viel in ongenade door zijn gedoogbeleid ten aanzien van de protestanten. Veroordeeld voor hoogverraad en majesteitsschennis is hij op last van de hertog van Alva, samen met zijn vriend Lamoraal van Egmond, in 1568 onthoofd op de Grote Markt in Brussel.

Tegenwoordig kijken we soms anders naar helden uit het verleden. Door nieuwe kennis vallen oude helden ineens hard van hun voetstuk en soms vallen hun beelden letterlijk aan gruzelementen.

Werken (zolder, grote zaal)

Weert is sinds haar ontstaan een lokaal handels- en productiecentrum. Ambachtsgilden reguleerden de kwaliteit van lokale producten. Het belangrijkste en oudste ambachtsgilde is het lakengilde. In de 18^e eeuw bestonden er diverse ambachtelijke kunstnijverheid ateliers; tinnegieters, klokkenmakers, zilversmeden en enkele schilders. In de 19^e eeuw ontstaan ambachtelijke industrieën zoals de pijpenmaker Trumm Bergmans en de landelijk bekende drukkerij Koninklijke Smeets. Ook het edelsmedenatelier Kunstwerkplaatsen Esser, gesticht in 1838 en in bedrijf gebleven tot 2018 was landelijk bekend. Rond 1900 was dit het een na grootste atelier voor religieus zilverwerk in Nederland. De laatste decennia werden vooral sieraden vervaardigd.

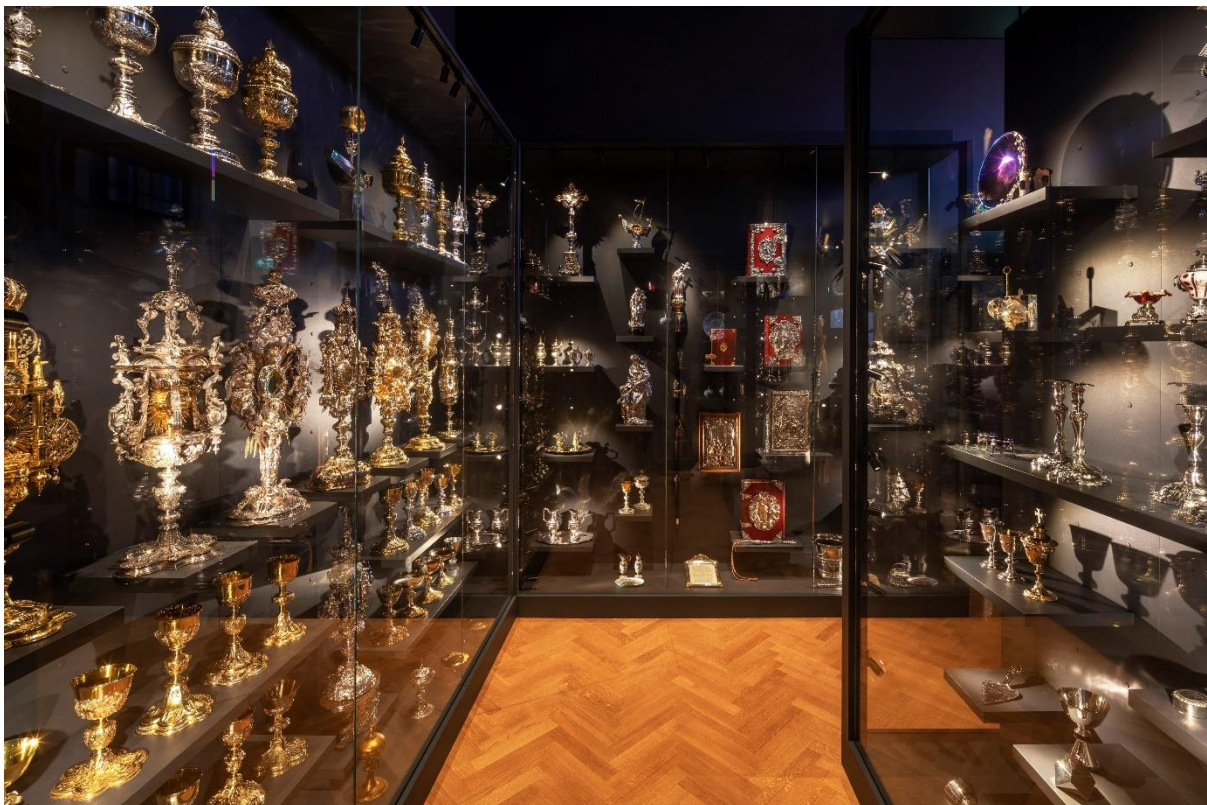
Naast werken dient men ook op tijd te ontspannen. Weert kent een heel rijk verenigingsleven: schutterijen, sportclubs, zangkoren, harmonieën en fanfares.

Lijden en dood (zolder, kleine zaal)

Iedereen krijgt in zijn leven te maken met ziekte, lijden en uiteindelijk de dood. Alle leven is namelijk eindig en als een van de grootste mysteries van het bestaan omgeven met veel verhalen, rituelen en gebruiken.

Feest! (zolder, gele zaal)

Wij geven ons leven kleur door af en toe te feesten. Bij belangrijke momenten in ons leven, zoals een geboorte, huwelijk, jubileum of verjaardag, vieren we feest. Gedurende het jaar hebben we een aantal feestdagen gecreëerd die we met grote groepen vieren: carnaval, Pasen, Pinksteren, Koningsdag, Sinterklaas, Kerstmis en Nieuwjaar. Veel van deze feesten hebben een heel oude herkomst en interessante geschiedenis die we nu vaak vergeten zijn. Bij veel feesten horen vaste attributen, zoals de maskers bij carnaval, eieren bij Pasen en de dennenboom en de kribbe bij Kerstmis.

Vijf eeuwen kunstnijverheid (Schatkamer)

Tot enkele eeuwen geleden had bijna alles wat wij nu als kunstvoorwerpen in onze musea tonen een functie. Het was volgens de huidige definitie geen kunst, maar kunstnijverheid. Het diende als altaarstuk, als versiering van publieke ruimtes, om de afkomst van een familie te laten zien of om een kaars op te zetten. In de schatkamer van het museum zijn naast veel religieuze gebruiksvoorwerpen uit de kerk, zoals altaar zilver, rituele gewaden, beelden, ook profane, niet kerkelijke stukken te zien, zoals tafelzilver en sieraardewerk. De oudste stukken dateren uit de 15^e eeuw, de jongste zijn hedendaags.

Niet museale collectie

Een klein deel van de collectie kan worden ingezet als rekwisieten, bijvoorbeeld vloerkleden, klein meubilair en bepaalde stukken liturgische kleding. Een deel is uitgeleend aan de Stichting Paterskerk als aankleding van de ruimte (grote raadstafel en armstoelen, drieluik van de graven van Horne.) Algemeen kan worden gesteld dat unieke en kwetsbare stukken nooit als rekwisiet worden ingezet.

Onderzoek en publicaties

Een museum is niet alleen een verzamel-, bewaar- en presentatieplaats, het is ook een kenniscentrum. In het geval van Museum W geldt dat met name op de gebieden van de twee kerncollecties: Weerter historie en de geschiedenis van de franciscanen in Nederland/ religieuze kunst. Daartoe beschikt het museum over een conservator met specifieke academische kennis op die gebieden, die ook onderzoek doet naar de eigen collectie. De resultaten van die onderzoeken worden gepubliceerd en gebruikt voor wisselexposities en publicaties online en in de traditionele media.

Het doen van onderzoek naar de eigen collectie is een van de meest wezenlijke onderdelen van een museum. Tijdens de voorbereiding van de nieuwe presentatie heeft de conservator onderzoek kunnen doen naar de vele in de vaste presentatie te tonen objecten. De resultaten daarvan zijn vastgelegd in het uitgebreide collectieboek dat bij de opening van het museum is verschenen en dat eind 2023 zijn tweede, gereviseerde druk kent. Verder wordt er ten behoeve van wisselpresentaties onderzoek gedaan en natuurlijk bij (potentiële) aanwinsten.

Gelukkig kon tussen de bedrijven door wel nog een belangwekkende internationale publicatie het licht doen zien over de kunstwerkplaatsen Esser-Werz. Daartoe heeft de conservator samengewerkt met Dr. Bruno Werz in Kaapstad. Het artikel is verschenen in het jaarboek 2022 van de internationaal toonaangevende Engelse Silver Society. De uitgebreide Esser-Werz collectie biedt vele aanknopingspunten voor verder onderzoek en publicaties.

Daarnaast wordt het museum regelmatig benaderd door externe onderzoekers met specifieke vragen. Vooral de collectie middeleeuwse handschriften, in omvang de grootste collectie in Limburg, is internationaal bekend en trekt onderzoekers uit de gehele wereld.

Het hoogstaande niveau van de collectie verdient dat het onderzoek en publicaties een meer geïntegreerde plaats krijgen. Het versterkt tevens de positie van het museum als een van de weinige echte kenniscentra in Nederland op het gebied van religieuze kunst. Deze positie is de afgelopen 34 jaar opgebouwd en krijgt steeds meer erkenning. Het is daarom van eminent belang dat de toekomstige conservatoren specialisten op dit terrein zijn. Uiteraard zal waar mogelijk worden samengewerkt met externe specialisten en andere

kennisinstituten zoals de Rijksdienst voor kunsthistorische Documentatie (RKD), universiteiten en Museum Catharijneconvent.

THE
SILVER
SOCIETY

Number 38 | 2022

SILVER STUDIES

The Journal of The Silver Society

Getijdenboek, langdurig bruikleen orde minderbroeders franciscanen Nederland. Foto Cor Damhuis

Bibliotheek

Het museum beschikt over een handbibliotheek die met name ten dienste staat van de staf, meer specifiek de conservator. Deze boeken zijn via de zoekmachine van het gemeentearchief te vinden en op verzoek ook voor derden beschikbaar. Daarnaast kan het museum voor onderzoek naar de geschiedenis van Weert beschikken over de ruime bibliotheek van het gemeentearchief. Verder beschikt het museum over een uitgebreide documentatie over de museumcollectie. Beeldmateriaal, digitaal zowel als analoog, worden beschikbaar gesteld voor onderzoek, publicatie en PR & marketing.

7 Bruiklenen

Het museum voert een ruimhartig bruikleenbeleid. Het is immers van belang dat zoveel mogelijk mensen de collectie kunnen zien. Dat geldt zowel voor langlopende bruiklenen van depotobjecten die elders wel permanent getoond kunnen worden, als voor kortlopende bruiklenen voor wisselexposities. Bij het beoordelen van een aanvraag wordt gekeken naar de omstandigheden waaronder het voorwerp wordt getoond, de conditie van een werk en of het aangevraagde stuk een wezenlijke bijdrage levert in de presentatie van de vragende instelling of de expositie.

Voor objecten die worden aangevraagd uit de vaste presentatie geldt dat het belang van een aanvraag wordt gewogen tegen het antwoord op de volgende vraag: kan het object enige tijd worden gemist en vervangen worden door een gelijkwaardig ander stuk uit de collectie? Voor objecten die in vitrines en lades worden getoond geldt dat deze in principe niet worden uitgeleend vanwege de arbeidsintensieve opening en sluiting van de grote vitrines en de lades.

Inkomende bruiklenen

Het museum heeft ook diverse bruiklenen uit andere musea in de collectie opgenomen, omdat deze de presentatie in belangrijke mate versterken en aanvullen. Zo beheert Museum W schilderijen uit het Rijksmuseum, Centraal Museum Utrecht, Kunsthalle Hamburg en het Groninger Museum, zilver uit het Bonnefantenmuseum, beelden en schilderijen uit Museum Catharijneconvent, archeologische en historische objecten uit het Noord Brabantsmuseum Den Bosch, Historisch Museum Rotterdam, Museum Boymans van Beuningen en van de RCE.

Atelier Anthonis Mor van Dashorst, rond 1562, Philips van Montmorency, olieverf op hout. Langdurig bruikleen Kunsthalle Hamburg. Foto Cor Damhuis.

Jan Sluyters, zittend naakt, olieverf op linnen 1926, langdurig bruikleen Centraal Museum Utrecht. Foto Centraal Museum Utrecht

Petrus van Brussel, twee sets kandelaren, zilver. Bruikleen Bonnefantenmuseum Maastricht.
Foto Bonnefantenmuseum Maastricht.

Colofon

Literatuur:

Museum Catharijneconvent, Collectieplan 2021-2024

T. Luger, S. Maes e.a., *Een collectieplan schrijven doe je zo!*, Rijksdienst Cultureel Erfgoed, Vlaamse gemeenschapscommissie, FARO Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, Museumvereniging, 2021.

Fotoverantwoording

Collectiefoto's p. 10-14 en 20-21 indien niet anders vermeld: Museum W, fotografen Cor Damhuis en Pascal Kneepkens

Interieurfoto's p. 45-51, Arjan Schmitz

Tekst John van Cauteren

Met dank aan Sandra Welters, Haiko Sleumer.